

Anders Fogh Rasmussens tale ved Venstres landsmøde

Taler

Anders Fogh Rasmussen
Statsminister

Dato

16. november 2008

Sted

Herning

Omstændigheder

Talen blev holdt søndag på Venstres landsmøde i 2008. Dagen inden holdt Anders Fogh Rasmussen en anden tale, der handlede om de forudgående syv års arbejde i regeringen.

Ja godmorgen, så er jeg også med. I går gjorde jeg status over syv års arbejde i regeringen. I dag vil jeg så traditionen tro kaste blikket fremad, og jeg vil ikke nøjes med syv år fremad, men faktisk tale om de udfordringer, der står over for os i de kommende årtier.

Men jeg vil tage mit afsæt i noget aktuelt, jeg vil tage mit afsæt i den aktuelle finanskriser. Finanskrisen som er startet i USA, men med lynets hast desværre har bredt sig over hele verden. Banker og andre finansielle institutioner er tvunget i knæ, og det risikerer nu ikke bare at blive en krise inden for finanssektoren, men at brede sig til at være en krise inden for det, vi kalder den reale økonomi, altså i almindelige produktionsvirksomheder, og derfor er noget, der kan true beskæftigelsen overalt i verden.

Så der bliver talt om krise overalt, og det er det, jeg vil tage mit udgangspunkt i, fordi vi risikerer jo, at al den krisesnak jo netop ender med at skabe en stagnation, skabe sortsyn, skabe pessimisme, som kan blive en selvforstærkende ond cirkel. Det, der er brug for, er ny dynamik, det er lyssyn, det er optimisme. Og det er det, jeg vil tale om i dag. Hvordan vi med afsæt i den aktuelle krise kan skabe ny fremdrift. Kan skabe ny vækst.

For nogle uger siden var jeg i Kina, der har jeg også været. Og nu var det så oven i købet anden gang, og det er altid lærerigt at komme til Kina. Jeg tror, I alle sammen ved, at det kinesiske tegn for krise i virkeligheden er sammensat af to

tegn. Det ene tegn, det betyder fare, og det andet tegn, det betyder muligheder. Kineserne er et klogt folk, og det er et klogt sprog, for det er jo lige præcis, hvad en krise indeholder. Det kan blive en fare, hvis vi nu sætter alting i stå som følge af forældet tankegang og fremtidsangst. Men vi kan jo også gøre det til muligheder, hvis vi forstår at sætte nye ting i gang, med nye ideer og lys fremtidstro.

Vi står, efter min opfattelse, med tre store udfordringer i de kommende årtier. Det er økonomien, det er sikkerheden, og det er klimaet. Og disse tre udfordringer er også vævet ind i hinanden. Og de er vævet ind i hinanden af vores helt ubegribelige afhængighed af en bestemt ting. Næsten en narkotisk afhængighed af en bestemt ting. Olie. Og det står mig mere og mere klart, at der er en meget tæt sammenhæng mellem teknologien, mellem energiteknologien, mellem vores afhængighed af fossile brændsler som olie, kul og gas. Og så de samfundsmæssige udfordringer, vi står overfor. Det er den kraftige afhængighed af olie, som har gjort, at høje og stærkt svingende oliepriser truer stabiliteten i økonomierne verden over. Det er vores afhængighed af olie fra autoritære regimer, som har betydet, at en række af de nationer i verden, der bestemt ikke deler vore værdier om frihed og folkestyre, de nu kan bruge olievåbnet i udenrigs- og sikkerhedspolitikken og endelig ja, så er det i høj grad afhængigheden af de fossile brændsler, som har medført en temperaturstigning på kloden, der så også er med til at fremkalde store klimaforandringer, der vil ændre vore livsvilkår og også blive en stor økonomisk udfordring.

Det er sært at tænke på, at sådan en enkelt teknologisk ting kan have en så gennemgribende virkning, men det står meget klart, at det er sådan, det er. Og man kan sige, at siden den industrielle revolution for 100 til 150 år siden, der har vi skabt en fantastisk vækst i hele verden ved hjælp af netop olien og gas og kul. Vi har i den grad gjort samfundets fremdrift afhængig af lige præcis disse ting. Prøv at tænk på, at siden den første Ford T, den rullede ud fra samlebåndet i USA, der er der sket fantastisk meget i vores samfund. Ikke bare når det gælder biler, hvis man sammenligner den første Ford T med de biler, vi får nu, så kan enhver se hvilke enorme fremskridt, der er sket, men det gælder jo hele samfundet, at der er sket et helt fantastisk fremskridt. Men der er ét punkt, hvor der overhovedet ikke er sket noget som helst nyt, siden den gamle Ford T, den rullede ud første gang.

Det er det, vi putter i den, for at den skal køre. Det er stadigvæk det samme. Og

det er da mærkeligt, at menneskeheden i løbet af disse mange årtier, hvor vi har fundet på så mange andre nye ting, lige præcis på det ene punkt, der hedder brændstoffet, der har vi overhovedet ikke fundet på noget som helst nyt. Man har tværtimod befæstet afhængigheden af olien og de andre fossile brændsler. Så det, der i virkeligheden er brug for, det er et samlet svar på disse tre udfordringer. Det er et nyt industrielt gennembrud akkurat som det, der i sin tid lagde grunden til det samfund, vi kender i dag. Industrirevolutionen for 100 til 150 år siden. Så har vi i dag brug for et nyt industrielt gennembrud, vi skal skabe en ny grøn markedsøkonomi, en grøn markedsøkonomi, der kan lægge grunden til en ny holdbar vækstperiode i verdenshistorien. Og for så vidt angår Danmark, der vil jeg sætte det meget ambitiøse mål, at vi skal gøre Danmark helt fri af fossile brændsler som olie, kul og gas. Vi skal skabe et fossilfrit Danmark, vi skal skabe en grøn vækstøkonomi i Danmark. Det er en gigantisk udfordring, og jeg kan også godt sige til jer, at den vil tage mange år. Men også den lange rejse startede med de første skridt, og det er dem, vi skal tage nu.

Jeg nævnte klimaet, det er en udfordring. Og jeg skal være helt ærlig over for jer og bekende, at jeg har meget længe hørt til dem, der var sådan lidt i tvivl om det der med klimaet. Hvad er nu årsagen til, at temperaturen stiger? Er det menneskers aktivitet, eller er det andre ting? Der er nogle, der mener, det er solpletter, og der er andre, der har helt andre teorier. Og det vi i hvert fald ved, det er, at lang tid før mennesker begyndte at snakke om industrialisering, der var der også temperatursvingninger. Altså vi ved alle sammen, at der har været varmere perioder på jorden end den, vi har nu.

Der har været istid, så vi ved med fuldstændig sikkerhed, og det ved vi i øvrigt også fra iskerne-boringer i Grønland, at der har altid været temperatursvingninger på jorden, og derfor er det ikke alene menneskeskabt. Så meget kan vi i hvert fald slå fast. Ikke desto mindre så vil jeg sige, at jeg har altså ladet mig overbevise af FN's internationale klimapanel, som i flere omgange har produceret rapporter, som viser, at selvom vi må sige, at der over hundrede tusinder, måske millioner år, har været temperatursvingninger på jordkloden, så er det med al sandsynlighed sådan, at når vi taler om de sidste to generationer, så er hovedparten af temperaturstigninger forårsaget af menneskers aktivitet. Alt det, som vi har hældt ud i atmosfæren. Og det har jo ret enorme konsekvenser for kloden, altså jeg tror nok, man kan sige, at siden sidste istid, der er temperaturen vel steget med fem grader.

Så der er ikke noget nyt i, at temperaturen stiger. Og nu siger klimapanelet, at den kan stige med en to til fire grader i løbet af de næste 100 år, men det nye er, at det tog faktisk 5000 år at få temperaturen til at stige med 5 grader. Hvis det nu kun tager hundrede år at få den til at stige med 4 eller 3, eller hvad det nu er, ja så er det virkelig en udfordring. Og det får altså f.eks. isen til at smelte. Det fører så til oversvømmelser nogle steder. Men det paradoksale er, at det kan føre til tørke og ørkendannelse andre steder, og det vil kunne føre til endnu mere af det, vi har set inden for det sidste årti med voldsomme uvejr, orkaner og andet, som skaber ødelæggelse rundt omkring. Så der er for mig ingen tvivl om, at det har vi en forpligtigelse til at gøre noget ved.

Så kan man så sige, jamen bliver det ikke rædsomt dyrt? Selvfølgelig vil det koste. FN's klimapanel skønner, at en indsats for at forebygge det her vil koste noget, der svarer til 0,12 pct af vores årlige vækst. Så det vil selvfølgelig koste. Men deres konklusion er, at det vil koste omtrent ligeså meget at lade være. Fordi hvis vi ingenting gør, jamen så fortsætter jo det der med oversvømmelse, tørke, ørkendannelse, uvejr, og det ved vi alle sammen, at det koster også penge. Så klimapanelets argumentation er, at ja, det koster penge at handle, men det koster ligeså mange penge ikke at gøre noget. Og der ved jeg, at I har det som gode Venstrefolk, ligesom jeg har, at når det koster nogle penge at gøre nogle ting, men det koster ligeså mange at lade være. Så kan man ligeså godt gøre noget fornuftigt, nemlig at handle! Og det er så lige præcis min konklusion, mennesket har bidraget til klimaforandringer. Og hvad mennesker har skabt, det kan mennesker udbedre. Og prisen er den samme uanset, om vi handler eller lader være. Og så må man spørge, er det ikke lidt klogere at gøre noget? Jeg synes det, og i den forstand kan man sige, der er det billigt at handle, men det vil være meget kostbart for mennesker og naturen at lade være. Så vidt klimaet.

Så er der sikkerheden, og det er virkelig et tema, som bliver mere og mere akut for os alle sammen. Jeg tror, I alle sammen har lagt mærke til, hvordan energivåbnet er blevet brugt i udenrigs- og sikkerhedspolitikken i den seneste tid. I skal ikke være i tvivl om, at det, der skete i Georgien her i efteråret, da russerne gik ind i Georgien. Det handler til syvende og sidst om strategiske interesser i regionen. Det handler om olie, det handler om gas. Vær ikke i tvivl om det.

Vi har da også set, hvordan en række lande i Mellemøsten bruger og misbruger olievåbnet som led i udenrigs- og sikkerhedspolitikken. Vi ved det, og det er tankevækkende, at blandt de seks største eksportører af olie i verden, der har vi

Saudi Arabien, Rusland, Iran og Venezuela. Tænk lige efter, om det er de tætteste allierede i kampen for frihed og folkestyre? Altså her står vi med en gigantisk udfordring. Vi kan se, at hvert eneste år, der bliver der overført enorme summer af velstand fra verdens frie demokratier til en række autoritære regimer. Verden er meget sært blevet indrettet sådan, at dem, der sidder på olieboringerne i meget stor grad også er regimer, som har et autoritært tilsnit, som jeg lige har beskrevet det. Vi er i den grad afhængige af olien, at vi hvert eneste år overfører enorme summer af velstand til autoritære regimer, som så misbruger pengene til at bekæmpe os i virkeligheden. Hvis jeg skal sige det meget lige ud.

Det er sådan, at EU er så afhængig af olie, at vi køber 80 pct. af olien udefra. Uden for EU. USA køber 2/3 af sin olie uden for USA. Og det er i hovedsagen penge, der vandrer lige direkte ned i kassen hos regimer, hvor vi har mistanke om at de, i hvert fald i et vist omfang, også finansierer terrorvirksomhed på kloden. Og hvad mere er, og det er det nye, vi har set, de samler penge op i gigantiske fonde, som de derefter bruger til at opkøbe vore virksomheder, som måske i mellemtiden er blevet udmagret af, at de skal betale høje oliepriser. Det er en ret smart mekanisme først at tage vores penge, samle dem op i fonde og derefter komme og købe vores virksomheder. Det er sikkerhedspolitik, der basker! Det er de strategiske interesser, der er på spil.

Se, nu har jeg talt om verden som sådan. Vi må sige, at når det gælder Danmark, ja, så er vi i den komfortable situation, at vi har så store ressourcer af olie og naturgas i Nordsøen, at vi i dag er det eneste land i EU, som er netto-eksportør af energi. Og det er en meget rar situation at være i, og vi forventer, med de reserver vi kender i dag, at Danmark vil være selvforsynende sådan omkring de næste tyve år. Derefter ved vi ikke, hvad der sker.

Det kan være selvfølgelig, at vi finder nye ting. Det kan være, at ny teknologi betyder, at reserver, der i dag ikke kan udnyttes, pludselig kan udnyttes. Men vi er jo nødt til at tage udgangspunkt i, at det kan være, at om 20 års tid, så er vi ikke længere selvforsynende og dermed ikke længere frie og uafhængige, som vi er i dag. Derfor er det i dag, at vi skal tage de første skridt til at sikre, at vi inden for den periode har opbygget alternative energikilder, således at når der er gået 20 år, så er vi stadigvæk frie og uafhængige. Og ikke tvunget til at skulle ud og købe olie. Og jeg kan godt sige til jer, at en af de ting, som har gjort indtryk på mig og også har bidraget til den her udvikling i min tankegang omkring klima,

miljø og energi, det er de oplevelser, vi havde for to år siden. Det var dengang, jeg så danske ambassader stå i brand, danske flag blive brændt af, og nogle der skød til måls efter mig. Det var ikke Thorning og de andre, det var nogle med lidt skarpere skud! Der kan jeg godt sige til jer, at lige præcis i den periode i begyndelsen af 2006, der var jeg dybt, dybt taknemlig for, at vi i Danmark har ført en energipolitik, som betød, at vi skulle ikke ud og købe olie i Mellemøsten lige præcis på det tidspunkt. Det er det, det her handler om.

Valget må aldrig stå mellem olie og ytringsfrihed. Vi skal styrke den frie verden ved at svække afhængigheden af olie og gassen. Vi skal øge vores sikkerhed ved at mindske overførslen til dem, der truer vores frihed. Økonomien spiller også en rolle her. Alle kan se, at de høje og de stærkt svingende oliepriser, de medfører en helt utrolig sårbarhed i vores økonomier. Vi så det jo tilbage i halvfjerdsene, hvor to olieprischok var ved at sende de vestlige økonomier til tælling. Så ingen er i tvivl om, at den der enorme afhængighed af en bestemt energiressource, det kan true den økonomiske stabilitet. Og det at frigøre sig fra den afhængighed vil derfor være med til at skabe mere økonomisk stabilitet.

Se, Danmark lærte jo af det her, og Danmark er faktisk et eksempel på, at der kan være god økonomi i at omlægge strategien, for der er mange, der spørger: ”jamen, det er jo nemt nok, du står der og snakker om at gøre os fri af olien, gassen og kullet. Hvordan skal vi så klare os? Er der økonomi i det andet? Er det ikke bare noget grønt flip?” Jeg kan da godt forestille mig en eller anden venstremænd gå og sige sådan nogle ting. Nej, det behøver i hvert fald ikke at blive grønt flip, og Danmark er faktisk et eksempel på, at der er god forretning i det. Vi har vist i Danmark, at det kan faktisk godt lade sig gøre at skabe et samfund, hvor der er økonomisk vækst, samtidig med at vi holder vores energiforbrug i ro.

Siden 1980, der er vores økonomi vokset med 78 procent. I den samme periode, der har vores energiforbrug stort set været uændret. Vi er i dag et af de mest energieffektive lande i verden, og en af grundene, det er jo, at vi begyndte pludselig at isolere vores huse dér i begyndelsen af 70'erne. Det var jo heller ikke for tidligt, men det var, fordi at før da, der kostede olien næsten ingenting, og det var jo dét, den vestlige verden havde vænnet sig til. Det var, at vi kunne få olien til ingen penge, der var villige udbydere af den, og så behøver man jo ikke at gøre noget som helst for at spare på det – og det gjorde man så heller ikke, før prisen kom i vejret, det er jo markedsøkonomi, prisen går i vejret og pludselig

finder man ud af at – ja, hvad der er sparet, det er tjent, og hvis man kunne spare nogle energiudgifter, så kunne man tjene nogle penge, og derfor blev det pludselig rentabelt at isolere husene, fx, plus at gennemføre en hel masse andre ting, vi begyndte jo også at udvikle en ny energiøkonomi i Danmark, med vedvarende energi, ikke mindst vindenergi. Og det har faktisk betydet en fantastisk omstilling af Danmark i begyndelsen af 70'erne, der var sådan, at vi skulle ud på verdensmarkedet og købe 90 procent af vores energi – det var jo olien, for vi havde ingen olie, og 90 procent af energiforsyningen var olie, og det skulle vi derfor ud og købe, jeg ved ikke, om I kan huske, at Anker Jørgensen kom til at sige en enkelt ting. Og allerede dengang var de vældig sensitive, dem, der ligger med olien, og der var sådan vibrationer omkring Danmark og olieforsyningen, fordi stakkels Anker var kommet til at sige bare en lille ting, og det var en svag ting. Men det var nok. Men heldigvis, så indledte vi en ny politik, og fra i begyndelsen af 70'erne at skulle ud og købe 90 procent af vores energi – nemlig olien, så kan vi nu i dag stå som det eneste EU-land, der kan eksportere energi, det er jo en helt fantastisk omstilling – og den skal I være stolte over.

Så er der nogen, der vil sige: ”Ja, det er godt med ham Anders, nu står han så der og roser en energipolitik, som Venstre har bekæmpet siden begyndelsen af 70'erne.” Jamen, jeg kan lige så godt tage det op med det samme, for i morgen, når nu, eller i eftermiddag, når pressen går ud og spørger alle vores modstandere, hvad mener I nu om den tale, så vil de sige; ja, det er det rene hykleri, nu står han og vil tage al det til indtægt, som de ikke har gjort andet end at bekæmpe i hele den tid, så lad os lige tage fat på det synspunkt dér. Vi kan lige så godt komme med kommentarerne med det samme. Og lad mig så gøre en ting, som jeg ved, at rigtig mange vil synes rigtig godt om og bare venter på, nemlig at jeg siger: ”Jamen, det var måske også forkert.” For hvis jeg skal være helt ærlig, der er nok mange hos os, der har været lidt forsigtige, for ikke at sige fodslæbende i alt det her – og har været i tvivl om, hvorvidt der nu var sund og fornuftig økonomi i alt det her. Jeg ved det, fordi hvad har vi ikke haft af forhandlinger i tidens løb i Venstres folketingsgruppe om alt det her. Og det har ikke altid været nemt, men jeg vil dog sige, at det er altid endt med, praktisk talt altid endt med, at vi er gået med til de store energiforlig. Og derfor må man sige, at det overordnede billede er, at dansk energipolitik siden begyndelsen af 70'erne hviler på brede flertal, men man kan nok sige, vi har ikke været den energipolitiske avantgarde. Jeg vil dog sige, at jeg registrerede et tidspunkt, hvor det vippede i Venstres folketingsgruppe, og det var ganske interessant, fordi vindmøllerne, de bredte sig ud over det ganske danske land, det skal vi være glade for, og det viste sig så

også, kunne jeg mærke i Venstres folketingsgruppe, at der var ganske mange, som begyndte at have økonomiske interesser i vindmøller. Og så kender vi Venstrefolk, og pludselig så opstod der en voldsom begejstring for vindmøller, og jeg kan huske, der fra debatterne i 80'erne og 90'erne, at jeg lancerede udtrykket –fordi det var jo med tilskud, at de blev bygget op, ikke sandt – så jeg sagde: ”Nu er det jo kommet dertil, hvor pengene ikke bare fosser ud af statskasserne – de blæser ud af statskassen.” Så det var virkelig et vendepunkt, må vi sige.

Men ret skal være ret, jeg synes også, at man må sige, at det kan være nemt nok at angribe os for en række af de ting i fortiden, men en række af de udfordringer, vi står med i dag, der kunne vi så også begynde at slå oppositionen, hvorfor gjorde I ikke noget ved det, da I havde ansvaret, tag nu for eksempel hele debatten om vores kollektive transport og det nedslidte skinnenet og så videre, der er vel ingen, der påstår, eller med rimelighed kan påstå, at når skinnenettet i dag er nedslidt, så er det lige noget, der sådan er kommet her, fordi vi har fået en VK-regering. Det vil sige årtiers, men i hvert fald rigtig mange års forsømmelse, der er årsag til det. Det synes jeg hører med i billedet, og når vi bliver kritiseret for, at det første, vi gjorde efter regeringsovertagelsen i 2001, det var at rydde op der hvor Auken, han havde huseret, så vil jeg sige til jer, at det trængte der nu også til. Fordi han havde brugt mange penge og blev så målt på, at jo flere penge, man bruger, desto mere grøn og jo bedre et menneske er man, det er jo sådan, man i disse kredse tænker. Og der vil jeg sige, at problemet i 90'erne, det var nok mest, at man regnede ikke efter, om det, man nu brugte pengene på, rent faktisk også var det sted, hvor man fik mest miljø for pengene. Og derfor var der simpelthen et behov for at rydde op. Men ved I hvad? Vi kommer ikke særligt langt, når vi nu snakker om de store fremtidsudfordringer, hvis regering og opposition står og slår hinanden oven i hovedet på den måde her. Det hjælper ingenting, at vi nu begynder at rode op i, hvad vi sagde i 70'erne og 80'erne, hvad de sagde i 90'erne, hvad de har forsømt, og hvad vi ikke har gjort. Det bringer os jo ingen steder. Og derfor er min appel, at vi nu løfter os lidt over det, tager fat på den store udfordring og sørger for i fællesskab at skabe et nyt grundlag. En ny type økonomi. Den indsats, der skal til for at skabe et godt klima og et godt miljø, det er faktisk lige præcis den samme indsats, som skal til for at skabe en langsigtet, holdbar, stabil økonomisk vækst. Så der er ingen modsætning imellem en ambitiøs miljø- og klimapolitik og så at skabe økonomisk vækst. Tværtimod. Klimapolitikken er ikke en del af problemet. Den er faktisk en del af løsningen. Lad os ikke betragte grøn politik som en omkostning, men som en gevinst. Det

er på det grundlag, vi nu skal skabe ny vækst i Danmark.

Se, vi skal skabe et grønt samfund. Det har en række elementer, jeg skal slet ikke gå ind i alle de detaljer, for jeg ser en masse, masse store perspektiver. Men en første ting i et grønt samfund, det er, at vi kraftigt udbygger vedvarende energi. Og vi har sat ambitiøse mål om at fordoble andelen af vedvarende energi frem mod 2025. Vi ved alle sammen, at Danmark er førende inden for vindenergi. Og derfor er det selvfølgelig oplagt, at det bliver vi ved med at udbygge. Men vi skal også have et åbent sind over for andre vedvarende energier. Det kan fx være solenergi. Det kan være bioenergi, biomasse, biobrændsler. Det kan være bølgekraft. Altså, der er en masse spændende ting i gang allerede i det danske samfund, som vi kan yderligere udbygge. Vi skal gøre Danmark til en frontløberation, når det gælder udvikling af vedvarende energi. Og ved I hvad, der er masser af eksportmuligheder i det.

Som nævnt var jeg i Kina, og de har sat ret store mål for udbygning med vedvarende energi i Kina. De vil faktisk øge andelen fra de nuværende syv procent til tredive procent i løbet af tredive år, og ved I hvad, når 1,3 milliarder mennesker rykker så kraftigt på vedvarende energi, så kan jeg godt fortælle jer, så er der enorme eksportmuligheder. Og jeg havde jo også en erhvervsdelegation med i Kina, som havde et stort udbytte af besøget. Og der har vi simpelthen muligheder for at omsætte det grønne til rigtig god forretning. Så er der et andet punkt, vi skal tage fat på. Det er at udnytte den kompetence, vi har, når det gælder effektiviteten, energieffektiviteten. Vi er et af de mest energieffektive lande i verden, og vi har virksomheder, der i den grad er eksperter, når det gælder at spare på energien, få mere ud af den energi, vi bruger. Og også det er der en masse eksportmuligheder i.

Da jeg var i Kina, arrangerede vi en stor klimakonference, hvor fem store danske virksomheder var gået sammen om at få lavet en konsulentrapport om, hvad kineserne kunne spare af energi, hvis de nu brugte danske løsninger. Og ved I hvad, det var helt fantastiske ting, der kom ud af det. Det var en McKinsey-rapport, som viste, at danske totallosninger på byggeri af huse, hvor man tænker sig lidt om med, hvordan huset er indrettet, hvordan det ligger, hvordan man styrer strøm og varme og så videre, at i sådan nogle totallosninger, som fx danske arkitektfirmaer er eksperter i, der kan man spare elleve procent af sin energi ved sådan noget.

Så var der et andet eksempel, som lå helt i den anden ende af skalaen. Sådan noget som pumper. Og I kan jo allerede høre nogle danske virksomheder vibrere. Hvis man bruger de mest energieffektive pumper, der er på markedet, så kan kineserne spare 25 procent af energien bare på dét punkt, og altså, på en skala, der var mange forskellige muligheder. Indimellem, der kunne man spare 17 procent bare på at sætte nogle målere på varmen, altså temperaturkontrol og den slags ting. Altså ting, som vi i Danmark har vænnet os til med termostater og ting og sager, der selv regulerer. Det er man jo ikke vant til på de kanter. Så det var simpelthen det, konferencen gik ud på. Det var en klimakonference. Men det gik jo ud på, hvad skal man sige, med den beskedenhed, der kendetegner danskere, at markedsføre vores ekspertise på området. Og det vakte en vældig interesse i Kina. Så der er altså ganske store muligheder.

Så er der nogle nye spændende muligheder, som faktisk kun sådan lige er ved at blive udviklet nu, men hvor vi i Danmark også hører til frontløberne. Det er det, der hedder grøn it. Det er at koble hele it-udviklingen på vores energiforsyning. Der er fx sådan noget som intelligente elmålere, som jo betyder, at nu kan man så – ja, det kan man jo allerede i dag, men her kan man så gøre det automatisk – sørge for, at man vasker om natten, og vasker op om natten. Vel at mærke på en sådan måde, at man sørger for, at prisen på elektricitet, den kan variere over døgnet, sådan at på tidspunkter af døgnet, hvor den er billig, der sætter man så alle sine apparater til, og så på tidspunkter af døgnet, hvor elektriciteten er dyr, der går man så ikke i gang med sin vask og sin opvask og sådan nogle ting. Det er intelligent styring af strømforsyningen. Bare som et eksempel på grøn it.

Andre eksempler, det er, at store transportfirmaer, de kan optimere deres transport og minimere afstandene mellem fx hvor containere, de skal sættes i land og så videre, sådan at man simpelthen minimerer energiforbruget. Et tredje område, hvor grøn it kan bruges, det er det, der hedder intelligent trafikstyring, hvor der er tavler på motorvejene, fx der viser lidt om, hvor stærkt kan det betale sig at køre her, og altså man får en mere glidende afvikling af trafikken. Alle disse ting, de kan være med til at øge effektiviteten. De kan være med til at reducere udledningsproblemer og den slags ting. Her har Danmark en hel masse ekspertise, og der er et fantastisk eksportpotentiale i denne energieffektivisering. Og igen et eksempel på, at grøn teknologi, det kan gøres til en virkelig god forretning.

Så er der sådan noget som byggeri. Vi har allerede i dag nogle meget spændende

projekter i gang i Danmark om det, der hedder plusenergihuse. Plusenergihuse, det er nogle huse, det er nogle huse, der producerer mere energi, end de bruger. Prøv at tænk på det. Prøv at tænk på hvilket perspektiv, der ligger i det. At man fx kan have solceller på huset, der producerer noget energi, og så sørger man i øvrigt for at spare så meget på energien i huset, at man får et overskud. Og det overskud af energi, det kan man føre ud til naboen, altså ud i det store elektricitetsnet. Der er et enormt eksportpotentiale i det. Jeg ved, at der er spændende projekter i gang i hvert fald to steder, i Aarhus og Sønderborg, måske også andre steder. Det er igen et eksempel på, at ved at skabe et grønt samfund, så kan vi ikke blot skåne vores miljø og forbedre vores klima, men vi kan også få en sund forretning ud af det. Altså skabe et grønt vækstsamfund.

Så er der sådan noget som transport. Det er jo den store, store udfordring. Og den helt store udfordring, når vi skal gøre os fri af olien, det er at skabe en elbil. Og det, vi skal sætte som vision, det er, at Danmark skal være et stort testcenter for transport i hele verden. Ved I hvad, vi kommer jo aldrig til at bygge biler i Danmark. Det skal vi ikke drømme om. Lad andre gøre det. Det er der i virkeligheden heller ikke så mange penge i. Der er flere penge i at levere nogle dele til bilerne. Nemlig at udvikle en helt ny motorteknologi, som gør fri af olien. Og der er elbilerne det helt store, spændende perspektiv.

Nu ved jeg godt, at nogle af jer, I vil sådan lidt skeptisk tænke tilbage på en eller anden og sige; vil han nu have, at vi skal til at køre i ellerter? Jeg kan jo allerede mærke, at det er lidt op ad bakke – i mere end én forstand. Nej, det er absolut ikke det, jeg tænker på. Vi skal have nogle ordentlige biler, der er til at køre i, og der skal altså mere til, før vi kommer dertil. Sådan noget som batterierne, for eksempel, de varer for kort i dag, og det tager for lang tid at lade dem op og sådan nogle ting. Det skal vi have lavet anderledes. Og det kan man ved at udvikle brændselsceller og brint og sådan nogle ting, så kan man lagre elektriciteten. Og hvor kan vi så få den fra? Ved I hvad, den kan vi få fra vindmøllerne. Og nu kan vi lave en spændende kobling i Danmark. Fordi når det blæser meget, ja, så blæser det faktisk i dag bare ud i det rene ingenting, fordi vi kan jo ikke bruge den overskudsenergi, fordi vi kan ikke lagre den nogen steder. Hvis vi nu udvikler en teknologi, hvor vi kan lagre den energi, der er i overskud, når det rigtig blæser. Og det gør det jo tit – ikke mindst her. Så vil det være godt, at man så kan tage det lager og putte ind i bilerne. Altså med andre ord: Vi kan sætte bilen til om natten, så kan den lade op der fra den vind, der kommer fra vindmøllerne. Ved I hvad, så får vi bedre elbiler, og vi får rentabilitet i

vindmøllerne. Det ville være en rigtig, rigtig god forretning. Og det er simpelthen et eventyr, der ligger og venter. Men det kræver, at vi satser stærkt på at gøre Danmark til simpelthen et transportteknisk testcenter – et grønt testcenter for transport. Og jeg er ikke i tvivl om, at med alt det, der spirer rundt omkring, alt den grøde, der er rundt omkring i danske virksomheder, danske forskningsinstitutioner – jeg har besøgt mange af dem, så har vi et kolossalt potentiale her for at skabe et grønt vækstsamfund.

Og så vil jeg endelig nævne den danske fødevarersektor, jordbruget og landbrugsindustrien, som jo har et enormt vækstpotentiale også. Vi er førende i verden, når det gælder sådan noget som optimering af afgrøder, forædling af afgrøder, levnedsmiddelforskning, brug af enzymer og så videre. Og ved I hvad? Frem mod 2050, der vokser verdens befolkning fra 6 til 9 mia. mennesker. De skal jo have mad. Så al den der snak om at reducere fødevarerproduktionen er jo den helt gale vej. Vi skal øge den, men vel at mærke samtidig med, at vi forbedrer miljøet, og der har dansk landbrug og dansk fødevarerindustri et enormt potentiale, som kan bruges offensivt til også at skabe forretning. Og jeg har på mine rejser haft erhvervsdelegationer med repræsentanter for dansk fødevarerindustri, og ikke mindst enzymteknologien indeholder et helt fantastisk potentiale, når det gælder at skaffe fødevarer, men også når det gælder at skabe en holdbar form for nyt biobrændstof til at erstatte olien. For én ting skal vi gøre os klart, det er: Det kan ikke nytte noget, at vi laver biobrændstof, der konkurrerer med fødevarer og gør fødevarerne dyrere, så fattige i verden ikke er i stand til at købe dem. Perspektivet ligger i at udvikle en helt ny generation af biobrændstof – det, der hedder 2. generation, hvor vi laver biobrændsler på basis af affald. Og der kommer enzymteknologien blandt andet til nytte. Det vil sige, vi kan skabe nye grønne vækstmuligheder for dansk jordbrug og dansk fødevarerindustri ved at lave nye spændende måder til produktion af fødevarer og samtidig lade landbruget være storleverandør af grøn energi. Alt i alt, så er der fantastiske grønne vækstmuligheder for Danmark. Vi bliver aldrig, om jeg så må sige, selve maskinrummet for den grønne vækstøkonomi i verden, men vi skal være dem, der leverer de vigtige dele til motoren. Og jeg taler altså ikke her om små skridt, som ingen opdager, men jeg taler om et fundamentalt skifte, der trækker Danmark ind i centrum af grøn vækst. Et træk, som lægger grobunden for ny velstand.

Se, for så at nå dertil, så er det jo vigtigt at lægge en politisk plan og en politisk strategi. Og jeg vil nu præsentere en række af de ting, som vi vil lægge frem fra

regeringens side i den allernærmeste fremtid. For ganske vist har jeg her stået og talt om udfordringer, der rækker årtier frem, og nogle af jer vil synes, at det er også kolossale udfordringer at tage fat på, og det har I ret i, men det er ikke noget, vi vil vente på – vi vil gå i gang med det samme. Og vi vil præsentere en politisk plan med en række elementer.

Det første, det er, at vi skal gøre Danmark til et stort anlagt forsknings-, innovations-, forsøgs- og demonstrationscenter for al den nye spændende teknologi, som jeg har talt om her. Og I vil spørge, hvor i alverden skal vi få pengene fra til det, og det er sådan, at vi for et par år tilbage indledte en stor globaliseringsstrategi, hvor vi frem mod 2012 investerer over 40 mia. kr. i at gøre Danmark mere konkurrencedygtig blandt andet med forskning, udvikling og innovation. Der er endnu 10 uforbrugte milliarder frem mod 2012, og jeg forestiller mig, at en meget stor del af det netop skal bruges på denne her satsning for at skabe ny grøn vækst i Danmark. Det er det første element.

Det andet element, det er så, at vi skal udvikle nye måder at regulere vores samfund på. Det er klart, at vi kan fremme alt det her ved at komme med forbud og påbud og restriktioner og regler og alt muligt andet, og det vil også i et vist omfang være nødvendigt, men vi skal udvikle redskaber, som sikrer, at vi får mest muligt for pengene, og at investeringerne, de kommer til at finde sted, der hvor vi netop får mest miljø for pengene. En af de perspektivrige metoder er at indføre et system med kvoter for, hvad man må udlede, kvoter, der kan handles, omsættelige kvoter, som vil sikre, at investeringerne, de bliver foretaget der, hvor man får mest for pengene. Hvad går det ud på? Jo det går ud på, at vi helt overordnet fastsætter et mål for, hvor meget må der udledes af CO₂, for eksempel. Og det der samlede mål, det deler vi så op i en række kvoter for, hvad man må udlede og de der kvoter, dem kan virksomhederne så købe. Som betingelse for, at de kan få lov at udlede, og noget udledning vil de jo have, så køber de en kvote. Der kommer en pris på kvoten. Og se, så kan der være nogle virksomheder, der synes, det er lovlig dyrt, så vi vil egentlig hellere investere i at bringe udledningen ned, så behøver vi ikke så mange kvoter. Altså med andre ord: hvis priserne for kvoterne er høje, så bliver der et incitament til at foretage en investering i at nedbringe udledningen. Og ved så at give virksomhederne mulighed for at købe og sælge kvoterne frit, så vil det være sådan, at de virksomheder, hvor det er dyrt, meget dyrt, at nedbringe udledninger, ja de vil sige, det er nok billigere at købe kvoter. Så køber vi nogle kvoter, og så kan vi få lov at udlede. Mens de virksomheder, hvor det er billigt at nedbringe

udledningen, altså hvor man får meget udledning pr. krone, de vil sige, jamen ved I hvad, nu investerer vi i at bringe udledningen ned, og så sælger vi de her kvoter til nogle, der har brug for dem. På den måde, så sikrer man hele tiden, at de penge, der bliver investeret i at nedbringe udledninger, de bliver ført derhen, hvor man får mest udledning for pengene. Det er det geniale ved det system, det betyder i virkeligheden, at vi kobler markedsökonomien på reguleringen. Vi fastsætter politisk et loft, og inden for det loft, der arbejder virksomhederne så fuldstændig efter normale markedsökonomiske principper, og pengene bliver ført derhen, hvor de gør mest nytte, hvor vi simpelthen får mest ud af det. Og sådan skal man tænke hele vejen rundt. Tag nu for eksempel sådan noget som landbruget, hvor vi er nødt til at fastsætte nogle regler for for eksempel udledning af pesticider. Vi skal have nedbragt forbruget af pesticider. Men helt ærligt, så handler det jo ikke om, hvor mange gange, man går ud og sprøjter, om jeg så må sige. Men det handler jo om, hvor farligt skidt er, og i dag, der måler man efter antal gange, man går ud, og der var der jo mere perspektiv i at kigge på, hvad er belastningen ved det, man går og sprøjter ud. Og sådan skal man hele tiden udvikle reguleringsredskaber, der sikrer, at vi måler på det, hvor vi får mest muligt miljø for pengene.

Se det vil jeg så koble til et tredje element i planen, nemlig en grøn skattereform. Vi har brug for et skattesystem, hvor vi beskatter mindre det, vi har brug for, og hvor vi beskatter mere det, vi har mindre brug for eller det, vi gerne vil af med. Altså med andre ord: Vi skal sænke skatten på arbejde, fordi vi vil gerne have, at det skal kunne betale sig at arbejde, men til gengæld, så er vi nødt til at kigge på, hvordan kan vi så øge incitamentet til at spare på energien og nedbringe forureningen.

Og nu vil jeg godt lave en kobling mellem de ting, jeg har beskrevet her, og så den grønne skattereform. Målet med skattereformen, det er at sænke skatten på arbejde. For at skaffe penge til det, så kunne man for eksempel sige, det provenu, der nu kommer ind fra salg af CO₂-kvoter, som jeg netop har beskrevet, det kunne man jo føre ind i skattereformen, det kunne man bruge til at sænke skatten på arbejde. Så vil nogle sige, jamen virksomhederne skal så betale for kvoter. Ja, men til gengæld får de gavn af, at skatten på arbejde bliver sat ned. På den måde kan man skabe et incitament, både til at arbejde mere og til at spare på energien, nedbringe udledningerne. Så vil nogle af jer spørge, jamen, hvad med sådan noget som grønne afgifter? Og der vil jeg gerne sige, det er et punkt, hvor man skal være meget, meget varsom og i hvert fald ikke tænke gammeldags, men

tænke moderne og fremadrettet, hvis man overhovedet skal ind og bruge det redskab. Og jeg vil sige, der er en række betingelser, der skal være opfyldt i en grøn skattereform. Det første, det er, at den må ikke forringe konkurrenceevnen. Det andet, det er, at den skal være fordelingsmæssigt afbalanceret. Det tredje, det er, at den må ikke ødelægge mobiliteten på arbejdsmarkedet. Og det fjerde, det er, at den må ikke give grænsehandel. Og derfor kan man ikke bare uden videre så begynde for eksempel at forhøje benzinafgifter, eller uden videre begynde at forhøje andre afgifter, fordi vi ved alle sammen, det vender den tunge ende nedad, det gør det dyrere at køre langt til arbejde og så videre, og derfor nytter det ikke noget bare at bruge sådan en gammeldags metode. Hvis man skal ind og kigge på afgiftsinstrumentet, så skal man tænke i nye baner, så skal man tænke i det, jeg vil kalde sociale grønne afgifter, hvor man for eksempel for nogens vedkommende kunne indføre et bundfradrag, der betyder, at det lille forbrug, det bliver beskattet lempeligere end det store forbrug. Ellers vil det ikke fordelingsmæssigt komme til at hænge fornuftigt sammen.

Så er der endelig sådan noget som bilbeskatningen. Vi bør indrette grønne bilskatter sådan, at det kan betale sig at købe biler, der er energiøkonomiske. Og vi bør måske også overveje, hvordan vi kan lave det sådan, at det altså bliver billigere at købe biler, mod måske lidt dyrere at bruge dem under de betingelser, jeg allerede har sagt, det må ikke hæmme mobiliteten på arbejdsmarkedet. Vi skal ikke øge den samlede bilbeskatning, for bilerne, de bliver sandelig beskattet nok i dag, men man kunne godt omlægge den sådan, at vi favoriserer de miljøvenlige biler. Vi lavede faktisk her for nylig en succesfuld omlægning af bilbeskatningen, hvor de store firhjulstrækkere, de fik altså lidt mere, og til gengæld, så lempede vi afgiften på biler, der kører længere på literen. Det er der jo sund fornuft i, så vi bør overveje sådan en grøn skattereform, der altså har det overordnede sigte at sænke skatten på arbejde og samtidig gøre, at det kan betale sig også at spare på energien og nedbringe udledningerne.

Det var tredje element, et fjerde element i den politiske plan, det er at få løst vores trafikproblemer her i landet, vores trængselsproblemer. Det er ufattelige mængder af ressourcer, der bliver spildt i det danske samfund ved at folk skal holde i kø på vejene eller ikke kan komme frem til tiden i kollektiv transport. Vi skal have løst trængselsproblemerne, og det vil medføre meget massive investeringer i vores transportnet i de kommende år. Jeg vil godt sige til jer, det vil være en misforståelse at tro, at vi kan løse problemerne bare ved at bygge flere

nye veje. Der skal bygges nye veje der, hvor der er brug for det. Men vi kan ikke løse hele opgaven alene af den vej, det kan vi altså ikke. Vi er nødt til at sikre en betydelig udbygning af den kollektive transport i Danmark og sørge for, at den er effektiv, den er fleksibel, den er moderne, den kan bringe folk hurtigt frem, den kan bringe folk helt der frem til, hvor de skal. Og ikke mindst i de tæt befolkede områder i Danmark, der er vi altså nødt til at gøre noget mere for at få en mere moderne og en mere effektiv, en mere komfortabel kollektiv transport, så folk tager jernbane i stedet for bil. Men der er selvfølgelig også steder, hvor der er brug for at udbygge vejene, og derfor skal der foretages en strategisk udbygning af vejene, der hvor trængselsproblemerne er størst, og vi skal investere i det, jeg var inde på før med intelligente trafiksystemer, der sørger for en mere fleksibel afvikling af trafikken. Vi skal sørge for, at der er gode forhold for cyklisterne, og endelig, så skal vi sørge for, at når man anlægger nye, store veje, jernbaner, andre infrastrukturprojekter, så skal der altså tages mere hensyn til naturen, end der er blevet i fortiden. Der er måske nogle af jer, der er fra Silkeborg, og det er ikke det sted i landet, hvor jeg er mest populær lige i øjeblikket på grund af al den her diskussion, der var, om motorvejen ved Silkeborg. Og jeg vil godt sige til dem fra Silkeborg og alle mulige andre, det er da ikke, fordi vi synes, at den løsning, der nu tegner sig, er uden problemer. Selvfølgelig er der da problemer, når man lægger en motorvej sådan rimelig tæt på en storby. På den anden side, så er vi altså nødt til at tage mere hensyn til værdifulde, kostbare naturperler. Vi kan ikke tillade os i vores generation for evigt at ødelægge flot natur med infrastrukturanlæg som for eksempel motorveje, som for evigt vil spolere en fredelig natur, som vi altså også har brug for. Og derfor er vi altså nødt til i fremtiden at tage mere hensyn til naturen, når vi anlægger for eksempel veje og jernbaner. Det vil indgå i regeringens trafikplan.

Og det fører mig endelig frem til det femte og sidste punkt i planen, nemlig en gigantisk naturplan 2020, hvor vi vil lægge en plan for, hvordan vi udbygger natur, forbedrer natur, sikrer naturen i Danmark frem til i hvert fald 2020. Vi vil blive ved med at udlægge ekstra arealer til natur i de kommende år. Vi vil oprette nye nationalparker. Og vi skal passe bedre på den natur, vi så har, ved at mindske udledningen af for eksempel kvælstof til naturen, og vi skal dæmpe belastningen med pesticider, som jeg før var inde på. Vi mennesker, vi lever i en fortravlet hverdag, og vi har altså brug for, at der f.eks. i bynære områder er mere natur, hvor man kan komme ud, slappe af, nyde naturen og på den måde få en god vekselvirkning mellem det travle hverdagsliv og så en fritid, hvor man kan

nyde indtrykkene fra naturen.

Dette er en samlet grøn plan, som regeringen vil fremlægge her i den kommende tid, og vi vil indlede politiske forhandlinger her i foråret med henblik på at få aftaler om disse ting, i hvert fald inden sommerferien, for her står vi efter min opfattelse med den måske største udfordring overhovedet i de kommende år. Og det er altså en udfordring, vi skal løfte ved – med afsæt i den aktuelle krise – at skabe nye muligheder for fremgang og vækst. Men vi skal også være klar over, at det ikke kun er en dansk opgave. Det er i allerhøjeste grad en global opgave. Vi skal arbejde i EU, og vi skal arbejde globalt. I EU, der arbejder vi for at opfylde de ambitiøse mål, som EU har sat sig. Det er det, vi kalder 3x20 i 2020. Vi skal have den vedvarende energi op på 20 pct. i 2020, når det gælder EU som helhed, vi skal have energibesparelse på 20 pct. frem til år 2020, vi skal have nedbragt udledningerne af CO₂ med 20 pct., når vi når frem til 2020, og vi har endda sagt, at hvis det bliver som led i en stor global klimaafnale, så vil vi nedbringe udledninger med 30 pct.

Og det bringer mig så frem til det globale. For det her kan jo ikke løses alene af Danmark eller alene af Europa, hele verden må stå sammen. Og det er jo sigtet med den store globale klimakonference i København i december næste år, at vi får samlet alle verdens store udledere i en aftale om et bedre klima. Vi vil sætte det mål, at vi får halveret udledningen af drivhusgasser frem mod 2050, og det er klart, at det er de industrialiserede lande, som må gå forrest, og vi skal lave en aftale, som indebærer, at den nye spændende grønne teknologi, som jeg her kort har fortalt om i dag, den bliver spredt til udviklingslandene og ikke mindst de stærkt voksende økonomier som Kina, Indien og Brasilien. Så der er en fantastisk opgave foran os. Det er det, vi nu skal binde sammen i det kommende år. En national aftale, eller jeg vil først og fremmest sige en EU-aftale inden jul i år, en dansk national aftale til foråret og så en global klimaafnale til december næste år. Så det bliver et fantastisk arbejdsomt år, vi står foran. At skabe en grøn bæredygtig vækst, det er den største udfordring for denne generation og for den næste generation efter min opfattelse. Og der er det vigtigt, at den kortsigtede krise, vi nu står i med finanserne, at den ikke bliver brugt som undskyldning til at glemme og gemme de langsigtede udfordringer. Lad ikke de kortsigtede problemer spærre for de langsigtede løsninger. Det bliver en stor opgave, det vil tage tid. Det vil kræve et bredt og langvarigt engagement, men det vil være en investering i en ny holdbar vækst. Det bliver en opgave for hele verden. Og det er opmuntrende for mig, at den nyvalgte amerikanske præsident, Barack

Obama, har sat den grønne dagsorden meget højt på sit politiske program. Han har annonceret en mega plan, hvor han over de næste 10 år vil investere 150 mia. dollar i at udvikle ny grøn teknologi og skabe 5 mio. nye jobs. Og jeg vil gerne sige herfra, at jeg opfordrer den kommende præsident Obama til at vise et stærkt amerikansk lederskab frem mod den global klimakonference i København næste år, så vi kan skabe grundlaget for en stærk global grøn økonomi med masser af nye jobs og holdbar økonomisk vækst. Og jeg vil godt drage en historisk parallel. Mange af jer kan huske, hvordan daværende præsident Kennedy i begyndelsen af 60'erne satte den vision op, at inden for et årti skulle amerikanerne landsætte en mand på månen. Der var mange, som dengang sagde, det er umuligt, det kan ikke lade sig gøre, men han sagde: "I skal gå i gang, det kan lade sig gøre." Og så gik de i gang, og det lod sig gøre. Og mit synspunkt, det er, at når menneskeheden er i stand til at landsætte en mand på månen, så er menneskeheden også i stand til at udvikle en ny økonomi, der ikke er så afhængig af fossile brændsler, som den, vi har i dag. Og det er lige præcis dette, vi skal sætte os som mål. Dette at udvikle en ny grøn økonomi, det er vor generations og næste generations store månelandingsprojekt.

Det handler om at skabe en global vækstøkonomi, hvor menneskeheden kan fortsætte sin stadige fremgang i levestandard. Det handler om at forbedre vores sikkerhed ved at bryde afhængigheden af olie og dermed tage olievåbnet væk fra banditterne. Og det handler om at beskytte klimaet og bevare mangfoldigheden af levende væsner, så også kommende generationer kan glæde sig over isbjørnene, tigrerne og pandaerne. Det er en global opgave, men den starter hos os selv.

Danmark, det ved vi, er et lille land, men lad os tænke stort. Lad os tage et grønt kvantespring, lad os skabe en ny grøn vækst og tusindvis af nye grønne arbejdspladser. Lad os gøre Danmark til en grøn vindernation.

Kilde

Fra prof. Robert Klemmensens private samling

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Venstre

Relateret

Anders Fogh Rasmussens tale ved Venstres landsmøde
15. november 2008

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anders-fogh-rasmussens-tale-soendag-ved-venstres-landsmoede-2008>